

Stanovisko Etické komise JU

Podnět PhDr. Oldřicha Tůmy, Ph.D., pověřeného ředitele Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., a Mgr. Vítězslava Sommera, Ph.D., předsedy Základní organizace Odborového svazu pracovníků vědy a výzkumu ÚSD, ohledně útoků doc. Ivo Cermana vůči zaměstnancům ÚSD i celému Ústavu soudobých dějin a dalším kolegům a kolegyním z oboru soudobých dějin

Na základě podnětu PhDr. Oldřicha Tůmy, Ph.D., pověřeného ředitele Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, a Mgr. Vítězslava Sommera, Ph.D., předsedy Základní organizace Odborového svazu pracovníků vědy a výzkumu ÚSD, ze dne 1. června 2023, zaslaného 2. června e-mailem předsedkyni Etické komise JU M. Ryantové a současně rektorovi JU B. Jirouškovi, se Etická komise JU zabývala stížností na útoky doc. Ivo Cermana vůči zaměstnancům ÚSD a dalším kolegům a kolegyním z oboru soudobých dějin, a to především na základě jeho vystoupení v pořadu ČRo Osobnost plus vysílaného 17. 5. 2023. Podle podnětu doc. Cerman „rezignoval na profesní a etické standardy vědecké práce“ a „opakovaně a závažně porušuje Etický kodex JU“ (především část II, odst. 3). M. Ryantová neprodleně poskytla ostatním členům komise zmíněný podnět a současně využila nabídku dr. Tůmy a požádala o dodání detailnějších podkladů. Ty byly zaslány M. Ryantové e-mailem 9. června 2023 a rovněž vzápětí poskytnuty ostatním členům Etické komise, kteří se následně seznámili s jejich zněním a především s četnými odkazy na další texty publikované na různých blozích či webových platformách, a to již od roku 2020. Vzhledem k jejich počtu a složitosti dané problematiky se za účelem ujasnění situace sešla Etická komise dne 13. června 2023 (ve složení J. Regenda, M. Ryantová, J. Sirovátka, J. Šimek, M. Štech, omluvena Z. Duchková), dne 14. června pak byl o podaném podnětu informován doc. Cerman a vyzván k setkání se členy EK. Jednání doc. Cermana se členy Etické komise (ve složení M. Ryantová, J. Regenda, M. Štech, omluveni Z. Duchková, J. Sirovátka, J. Šimek) proběhlo dne 20. června 2023, doc. Cerman na něm přednesl své stanovisko (resp. „obhajobu“ doplněnou power-pointovou prezentací, v níž se věnoval zejména odborným historickým otázkám, přiblížení reakcí kolegů z ÚSD, výtkám ohledně svých nepravdivých informací a vysvětlení etického kodexu blogů) a zodpověděl dotazy přítomných členů EK. Svě vystoupení doplnil zasláním zmíněné prezentace dne 23. 6. a dalšího dokumentu dne 26. 6. předsedkyni Etické komise, která vše vzápětí poskytla i jejím členům.

Etická komise na základě prostudovaných podkladů i rozhovoru s doc. Cermanem zdůrazňuje, že neřeší odbornou (v tomto případě historickou) podstatu sporu, pro kterou je v akademickém prostředí vyhrazen prostor zejména v rámci regulérních recenzí či polemik (čehož si je vědom i doc. Cerman, této možností však využil jen omezeně a namísto toho opakovaně upřednostnil zmíněnou formu blogů a jiných veřejných vyjádření), ale zabývá se především celkovým charakterem a etickou úrovní uvedených textů. Jak je uvedeno i v zaslaném podnětu, nikdo nezpochybnuje právo se vyjadřovat a šířit názory prostřednictvím blogu či jiných podobných fór – což ovšem platí jak pro doc. Cermana, tak pro jiné osoby. Rovněž výklad dějin, který je předmětem kritiky doc. Cermana, by neměl být černobílý, na rozdíl od minulého režimu je možné se nyní vyjadřovat svobodně, se všemi důsledky, které to přináší. Kritika jiných názorů by však měla probíhat přiměřenou formou, bez využití

dehonestujících a zavádějících výrazů a bez urážek zúčastněných osob, rovněž by neměla zasahovat do osobnostních práv jednotlivce. V případě pochybností o etické úrovni práce kolegů z ÚSD se namísto zveřejňování takto formulovaných osobních názorů v mediálním prostoru nabízí možnost obrátit se na Komisi pro etiku vědecké práce AV ČR, kterou však doc. Cerman nevyužil.

Etická komise po intenzivních diskusích a po zvážení všech aspektů podnětu nakonec došla k závěru, že v tomto případě nedošlo k porušení Etického kodexu JU. Za znepokojující a do budoucna i rizikovou je však možné považovat stupňující trajektorii, po které se doc. Cerman ve svých hodnotících vyjádřeních v čase pohyboval. Případná další eskalace ve veřejném prostoru by již za porušení Etického kodexu JU mohla být považována. Za vhodné však rovněž není možné považovat využívání někdy ne zcela podložených informací a jejich generalizaci, v tomto případě kritiku celé instituce vyvozované z činnosti jednotlivců, které se doc. Cerman dopustil. Etická komise JU naopak zdůrazňuje (a to i ve shodě s podnětem), že akademický pracovník a univerzitní učitel by měl nejen argumentovat na základě ověřených informací, ale také přispívat ke kultivaci úrovně debaty, vedené ve veřejném prostoru. Etická komise apeluje na doc. Cermana, aby se v budoucnu zdržel problematického vyjadřování v diskusi vedené ve veřejném prostoru, a tak přispěl k její kultivaci. Doc. Cerman přislíbil, že se do budoucna problematických způsobů vyjadřování vyvaruje. S ohledem na tento podnět byly doc. Cermanem z vlastní iniciativy zpětně upraveny problematické texty zveřejněné v minulosti na jeho blogu.

Marie Ryantová, předsedkyně Etické komise JU

V Českých Budějovicích dne 10. července 2023